

Nr 30.

Av herr Nilsson i Kristinehamn, om inrättande av flera centralbibliotek.

Vid 1929 års riksdag beslutades en genomgripande omorganisation av landets folkbiblioteksväsen. Statens bidrag till olika typer av folkbibliotek höjdes härigenom väsentligt. Samtidigt beslutades om centralbibliotekens inrättande. Dessa sistnämnda bibliotek skulle ha till uppgift att supplera de lokala biblioteken genom direkt och kostnadsfri utlåning av böcker, utsändande av vandringsbibliotek och lämnande av biblioteksteknisk vägledning. Ärligen skulle två nya centralbibliotek inrättas intill dess varje län (utom de län där landsbibliotek fanns) hade fått sitt centralbibliotek.

Under åren 1930—32 fullföljdes denna organisationsplan såtillvida att centralbibliotek inrättades i Malmöhus, Värmlands, Södermanlands, Norrbottens, Hallands samt Göteborgs och Bohus län. Så kom emellertid den ekonomiska krisen, som medförde att statsmakterna av statsfinansiella skäl nödgades reducera understöden till folkbiblioteken, varjämte inrättandet av nya centralbibliotek ställdes på framtiden.

Först år 1936 tillkom ytterligare ett centralbibliotek. Beslut härom fattades vid 1935 års riksdag efter enskild motion. I riksdagens skrivelse uttalades därvid bl. a. att riksdagen ville »särskilt understryka önskvärdheten av att den betydelsefulla organisatoriskt stödande gärning, som centralbiblioteken hava till uppgift att fullfölja, skulle kunna vidgas till åtminstone ännu ett länsområde».

Vid 1936 och 1937 års riksdagar har vidare på Kungl. Maj:ts förslag använts medel till ett nytt centralbibliotek vardera året. Departementschefen har vid dessa tillfällen meddelat att anledningen till att endast ett nytt centralbibliotek föreslagits vardera året varit den, att samtidigt medel äskats för organiserande av stifts- och landsbiblioteken i Linköping och Skara att även fylla centralbiblioteks uppgifter. I realiteten har alltså genom riksdagens beslut vid dessa båda riksdagar två länsområden vardera året erhållit centralbibliotek.

Till innevarande års riksdag har emellertid Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln framlagt förslag om inrättande av endast ett nytt centralbibliotek från den 1 januari 1939. Centralbiblioteksorganisationens fullföljande skulle härigenom ytterligare komma att fördröjas. Det förtjänar framhållas att det endast är beträffande centralbiblioteken som avsteg göres i årets statsverksproposition från 1929 års organisationsplan. Understödsbeloppen till folkbiblioteken förutsättas skola utgå med fulla belopp. Redan genom det uppehåll som gjordes under krisåren fördröjdes organisa-

tionsplanen beträffande centralbiblioteken i hög grad. Under det att enligt planen centralbibliotek skulle ha funnits i 18 län vid 1938 års ingång fanns således vid denna tidpunkt endast 11 län med dylika bibliotek.

Med hänsyn till centralbibliotekens utomordentliga betydelse måste det anses synnerligen önskvärt att denna form av biblioteksverksamhet utan onödigt dröjsmål kommer alla länsområden tillgodo. Betydande statsbidrag utgå numera till biblioteken oavsett om centralbibliotek finnes eller ej inom respektive län. Under sådana förhållanden synes det vara ett särskilt intresse att biblioteken i hela landet snarast möjligt erhålla det stöd och den vägledning, som centralbiblioteket är avsett att giva och enligt gjord erfarenhet också ger. Härigenom erhållas garantier för att de stora statsbidragen till folkbiblioteksverksamheten komma till rationell användning.

Då kostnaderna för inrättande av ytterligare ett centralbibliotek från den 1 januari 1939 utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit endast skulle komma att utgöra 5 000 kronor jämte anslag till resekostnader och traktamentsersättningar med 300 kronor föreslås med hänvisning till ovanstående.

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1938/1939 till centralbibliotek bevilja 100 000 kronor och till resekostnader och traktamentsersättningar 7 200 kronor.

Stockholm den 18 januari 1938.

Gustaf Nilsson,
Kristinehamn,